

Destan Dönemi Türk Edebiyatı

1. Manzum, mensur veya manzum-mensur formda yapılandırılabilen ve kaynağı İslamiyet öncesine kadar uzanan - - - -; bir milletin bütün varlığını, elemelerini, kederlerini, sevinç ve zaferlerini, kısaca heyecanlarını hareketlendirir, milletlerin millet olma yolundaki çabalarından izler taşır ve bu çabaların hatıraları ile geçmişle gelecek arasındaki zamanı canlı ve taze tutar.

Bu parçadaki boşluğa aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) masallar
B) türküler
C) destanlar
D) savlar
E) şarkılar

2. Bilindiği üzere İslamiyet'ten önceki Türk hayatında idare eden sınıfla idare edilen boy, il, ulus veya bodun arasında duygu, düşünce, ülkü, kısaca ifade etmek icap ederse hayat ve kâinat anlayışı bakımından büyük bir fark yoktu. Aynı müşterek sade dilde ozanlar tarafından kopuz denen sazlarla terennüm edilen aşk ve tabiat şiiri - - - - ile büyük hadiselerin (savaş, göç vb.) hikâyesi olan - - - - veya matem münasebetiyle yakılan - - - - ürünleri totemizm, Şamanizm ve Budizm gibi inanç veya dinlerin manevi havası içinde bütün Türklerin estetik heyecanlarına tercüman oluyordu.

Bu parçadaki boşluklara sırasıyla aşağıdakilerin hangisinde verilen sözcükler getirilmelidir?

- A) koşuk-destan-sagu
B) destan-efsane-mit
C) sagu-mit-koşuk
D) koşma-destan-ağıt
E) koşuk-tarih-sav

3. **İslamiyet'in kabulünden önceki Türk edebiyatıyla ilgili aşağıdakilerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?**

- A) Sığır, şölen ve yuğ törenleri şiirlerin söylenmesine zemin hazırlamıştır.
B) Mitler ve tarihî hadiseler, metinlerin şekillenmesine kaynaklık etmiştir.
C) Budizmin ve Maniheizm'in etkisi görülür.
D) Kahramanlık teması sıklıkla işlenmiştir.
E) Yerlilik ön planda olup tercüme eser yoktur.

4. Bu destan, MÖ 330-327 yılları arasında Türk illerinde hakanlık eden kahramanının hayatı ve faaliyetleri etrafında teşekkül etmiştir. Anlatıya göre Büyük İskender'in, Semerkant'ı geçip Batı Türkistan'ı istilaya başladığı sırada Balasagun yakınında kendi adı ile anılan bir kale yaptırmış ve İskender'e karşı bir mücadele vermiştir.

Bu parçada hakkında bilgi verilen destan aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Oğuz Kağan
B) Ergenekon
C) Bozkurt
D) Şu
E) Türeyiş

5. Erdi aşın taturgan
Yavlak yağış katargan
Boynın tutup kadhırgan
Basti ölüm aftaru

(O; yemeğini tattırıcı, yavuz düşmanı döndürücü ve tutup boynunu eğdirici idi. Ölüm onu basarak yendi.)

Bu dizelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenmez?

- A) Konu bakımından liriktir.
B) Soyutlamaya başvurulmuştur.
C) Kahramanlık ve ölüm kavramları vurgulanmıştır.
D) 7'li hece ölçüsü ile yazılmıştır.
E) Redif kullanılmıştır.

6. **Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bilgi yanlışı vardır?**

- A) Orhun Abideleri ile ilgili en eski bahis 13. yüzyılda Cüveynî tarafından yazılan Târîh-i Cihangüşâ'dır.
B) Türkiye'de Köktürk Yazıtları'nı ilk tanıtan bilim adamı Necip Âsım'dır.
C) Orhun Abideleri'nin harf sisteminin çözülmesinde yazıtlarda bulunan Çince metinler önemli birer ipucu olmuştur.
D) Yazıtların harf sisteminin tam çözümü Reşit Rahmeti Arat tarafından 1893 yılında gerçekleştirilmiştir.
E) Köktürk alfabesi 38 harften oluşur. Bunlardan 4'ü ünlü, 31'i ünsüz, 3'ü çift ünsüz sesler için kullanılır.

Destan Dönemi Türk Edebiyatı

7. Koşnı konum ağışka
Kılgıl anğar ağırlık
Artut alıp anungıl
Edgü tavar ogurluk

(Konuya, komşuya ve hismine iyilik et, onları ağırla. Ar-
mağan alıp güzel, uğurlu mallar hazırla.)

Bu dörtlükle ilgili,

- I. Nasihat içermektedir.
II. Kafiye örgüsü abcb şeklindedir.
III. Dizelerdeki hece sayılarının eşitliğine dayalı bir şiir
ölçüsü kullanılmıştır.

Çıkarımlarından hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) I ve III.
D) II ve III. E) I, II ve III.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir bilgi yanlış ya-
pılmıştır?

- A) İslamiyet öncesinde kullanılan temalar İslamiyet son-
rasında değişmiştir.
B) İslamiyet'ten önce hece ölçüsü kullanılırken İslamiyet
sonrasında aruz ölçüsü de kullanılmaya başlanmıştır.
C) İslamiyet öncesindeki dile öz Türkçe sözcükler hâ-
kimken İslamiyet sonrasında Arapça ve Farsça ifade-
ler dile dâhil olmuştur.
D) İslamiyet öncesi edebiyatta sagunun yerini İslamiyet
sonrasında ağıt ve mersiye almıştır.
E) İslamiyet'ten önce sadece dörtlük nazım birimi kul-
lanılırken İslamiyet sonrasında beyit nazım birimi de
sıklıkla kullanılmıştır.

9. Sanskritçeden VIII. yüzyılda Çinceye, X. yüzyılda ise
Çinceden Uygurcaya çevrilen, 10 kitap ve 31 bölümden
oluşan bu eser; Budizm felsefesini, Buda'nın menkıbe ve
vaazlarını içermektedir.

**Bu parçada hakkında bilgi verilen eser aşağıdakiler-
den hangisidir?**

- A) Irg Bitig B) Sekiz Yükmek
C) Altın Yaruk D) Maytrisimit
E) Prens Kalyanamkara ve Papamkara Hikâyesi

10. I.
Türlüg çeçek yarıldı
Barçın yadhım kerildi
Uçmak yeri körüldi
Tumlug yana kelgesüz

(Türlü çiçekler açıldı, ipek kumaştan yaygı serildi, cenne-
tin yeri görüldü, kış yine gelecek değildir.)

- II.
Eren alıp okuştılar
Kıngır közün bakıştılar
Kamug tolmun tokuştılar
Kılıç kına küçün sığdı

(Yiğitler çağrıştılar, yan gözle bakıştılar, bütün silahlarla
vuruştular, kılıç kına güç sığdı.)

Bu dörtlüklerin ortak özellikleri için,

- I. Kafiye örgüsü
II. Tema
III. Kafiye türü
IV. Söz sanatları
V. Hece sayısı

Çıkarımlarından hangileri doğrudur?

- A) I ve II. B) I ve III. C) II ve III.
D) III ve V. E) IV ve V.

11. (I) MS VIII. yüzyılda dikilen; Türk adının, Türk milletinin is-
minin geçtiği ilk Türkçe metin. (II) Türk devlet adamların-
dan Bilge Kağan, Kültigin ve Tonyukuk'un millete hesap
vermesi, milletle hesaplaşması; devlet ve milletin karşı-
lıklı vazifelerine dair bildirge. (III) Türk askerlik sanatının,
Türk feragat ve faziletinin, Çinlilerle ve diğer boylarla gi-
rişilen mücadelelerin Moğolistan sınırları içindeki büyük
vesikası. (IV) Türk edebiyatının ilk şaheseri, Türk sanatı-
nın erişilmez eseri, Türk ve Çinli sanatkârların beraberce
yükselttiği dört eşsiz abide. (V) Türk yazı dilinin başlangı-
cını miladın ilk asırlarına çıkartan delil, Türk dilinin en eski
sözlüğü...

**Bu parçada Göktürk Yazıtları ile ilgili numaralanmış
ifadelerden hangisinde yanlışlık vardır?**

- A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

